

Management kolostrální výživy selat

17.12.2024 - Martin Jedlička, Martin Sedláček | Naschov.cz

Selata se rodí bez imunity a obranyschopnosti proti patogenům kvůli epyteliochoriálnímu typu placenty prasnice a jejímu anatomickému uspořádání. O úrovni zdraví selat rozhoduje kvalita kolostra, které je zdrojem imunoglobulinů a energie a napomáhá stabilizovat jejich tělesnou teplotu. Nezvládnutá kolostrální výživa a podcenění poporodní péče jsou příčinou špatného prospívání a často i úhynu selat.

Obecně se uvádí, že kolostrum se vylučuje z mléčné žlázy prasnice 24 až 36 hodin od začátku porodu. Asi do sedmého až desátého dne po porodu prasnice produkuje tzv. přechodné mléko, které se složením stále částečně liší od plnohodnotného mléka.

„Dominantním imunoglobulinem v kolostru prasnice je subtyp IgG, který po absorbování střevní sliznicí poskytuje zhruba prvních šestatřicet hodin, než dojde k funkčnímu uzavření sliznice střeva, selatům systémovou ochranu. Výsledky výzkumu ukazují, že k prodloužení prostupnosti sliznice střeva a tím i dostupnosti protilátek selatům může docházet podáním oxytocinu prasnici v době po ukončení porodu. Tato jedna z mála farmakologických intervencí však ztrácí efekt, pokud se oxytocin podá během porodu kvůli zlepšení jeho průběhu. V kolostru prasnice jsou také imunoglobuliny slizniční IgA protilátky, které však ve větší míře obsahuje mateřské mléko. Působí lokálně na sliznici střeva selat a jsou účinnou ochranou proti enterálním patogenům, jako jsou například *Escherichia coli* či klostridie. Na rozdíl od protilátek typu IgG, které pocházejí téměř výhradně ze séra prasnice, se protilátky typu IgA syntetizují v mléčné žláze,“ uvedl na semináři pro chovatele prasat v Jihlavě MVDr. Daniel Šperling, Ph.D., který má své pracovní aktivity rozložené mezi Veterinární univerzitu Brno a francouzskou společnost Ceva Sante Animale.

Optimální příjem kolostra

Nezvládnutá **kolostrální výživa** a podcenění poporodní péče jsou příčinou nejen špatného prospívání, ale často i úhynu selat.

„Za minimum přijatého kolostra, které je nutné pro přežití selat a zamezení předodstavové mortality, se považuje množství odpovídající 200 g. V některých studiích se uvádí, že optimálního růstu ve 42 dnech věku se dosáhlo u selat, která přijala 250 g kolostra a více. Produkce kolostra se zvyšuje s velikostí vrhu, přičemž jeho celkové průměrné množství je asi 3,5 litru na prasnici a vrh s tím, že u prasniček to je okolo 2, 5 až 3 litrů mleziva, přičemž prasnice na vyšší paritě vyprodukuje až šest litrů mleziva na vrh. Ve vrzích s více než 14 živě narozenými selaty je jeho množství pro každé další sele nedostatečné. Šance na přežití těchto selat do odstavu se tak dramaticky snižují. Z hlediska množství produkováného mléka jsou nejvýkonnější struky v přední polovině těla. Struky uložené na mléčné liště v zadní části těla, respektive v tříselné oblasti, jsou funkčně relativně slabší. Pořadí selat u struků je většinou určeno během prvních hodin po porodu a pokud do toho nikdo nezasahuje, za celou dobu sání se prakticky nemění,“ uvedl také odborný asistent Kliniky chorob přežvýkavců a prasat VU Brno.

Faktory ovlivňující koncentraci imunoglobulinu

Z faktorů, které u selat ovlivňují koncentraci přijatých imunoglobulinů je třeba na prvním místě jmenovat faktory dané matkou, které zahrnují paritu, genotyp a úroveň výživy. Dále je to vlastní

porod, respektive pořadí selete při porodu, celková délka porodu a porodní hmotnost selat. Z faktorů prostředí hrají roli zejména usprádnání porodního kotce a teplota. A to jak v prostředí porodny, tak v boxu pro selata. Na koncentraci protilátek mají samozřejmě vliv i faktory ovlivněné samotným seletem. V této souvislosti je důležité věnovat pozornost času od porodu do prvního sání selete a kompetici selat při sání.

„Z některých vědeckých výstupů je zřejmé, že množství protilátek IgG se lineárně snižuje s každým dalším narozeným seletem, což má významnější dopad u vysokočetných vrhů. Za indikátor kvalitního přenosu protilátek kolostrem lze považovat hodnoty IgG vyšší než 20 g/l zjištěné 24 hodin po porodu. Selata s koncentrací IgG 17 ± 2 g/l uhynula během prvních tří dnů po narození. Naopak u selat, která se dožila odstavu, byly zjištěny hodnoty IgG 24 ± 1 g/l 24 h po porodu. Zásadním faktorem ovlivňujícím množství přijatých protilátek měřených koncentrací IgG v séru je sele jako takové a dále úroveň managementu v chovu. Selata, která se ve vrhu narodila jako sedmá a další, budou na tom z hlediska **kolostrální výživy** hůře než jejich dříve narození sourozenci. Pro hodnocení kvality příjmu kolostra se v chovatelské praxi využívá několik metod. Nejčastěji stanovením protilátek, dále metodou refraktometrie a konečně podle tělesné hmotnosti. Praktický způsob odhadu příjmu kolostra selaty je stanovení podle tělesné teploty. Tato metoda vychází z toho, že homeotermie selat a jejich tepelná stabilita je z velké části závislá právě na optimálním příjmu kolostra v prvním dnu věku,“ vysvětlil MVDr. Daniel Šperling, Ph.D.

<https://naschov.cz/management-kolostralni-vyzivy-selat>